

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

**МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
МИНИСТАРСТВО ОМЛАДИНЕ И СПОРТА
ШАХОВСКИ САВЕЗ СРБИЈЕ**

**СТРУЧНО УПУТСТВО
О ОРГАНИЗОВАЊУ И РЕАЛИЗАЦИЈИ ТАКМИЧЕЊА УЧЕНИКА
ОСНОВНИХ ШКОЛА ИЗ ПРЕДМЕТА ШАХ ЗА 2014/2015 ГОДИНУ**

Београд, јун 2014. године

Назив организатора: **Шаховски савез Србије**
Адреса: **Београд, Нушићева 25/II**
Одговорна особа: **М. Сц, Мирослав Копања, 063 513 263**

Назив такмичења: **ТАКМИЧЕЊЕ У ШАХУ ЗА ОСНОВЦЕ**
Циљ: **афирмација шаха и подизање квалитета образовања**
Задаци такмичења: **вредновање стечених знања у шаху и рангирање нивоа постигнућа ученика**

ТАКМИЧЕЊЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА У ШАХУ

Такмичење у шаху, основних школа се организује у циљу вредновања и рангирања знања, умења и способности ученика у шаху.

Такмичење у шаху се састоји из два дела:

- 1. Појединачно такмичење**
- 2. Екипно такмичење**

Делови су независни, а ученик или ученица може учествовати и на обадва такмичења, ако се пласирао/ла са претходних нивоа.

У даљем тексту појам „такмичење у шаху“ односи се и на појединачна такмичења.

У случају разлика, биће наглашено.

Ученик/ца такмичар, мора бити упознат са правилником такмичења на језику на коме стиче образовање, уколико се другачије не изјасни. На такмичењима у шаху се котизација не наплаћује од учесника.

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ такмичења је популаризација шаха, постигнућа ученика и подизање квалитета образовања.

Задаци такмичења су:

- а) вредновање нивоа стечених знања, у мења, вештина и способности ученика;
- б) рангирање нивоа постигнућа ученика.

НИВОИ ТАКМИЧЕЊА И СМОТРИ И ЊИХОВА ОРГАНИЗАЦИЈА

Нивои за такмичење у шаху, појединачно и екипно, су:

- Школско такмичење**
- Општинско такмичење**
- Окружно такмичење**
- Републичко такмичење**

Школско такмичење организују школе у којима је заступљен шах као изборни предмет, или као слободна активност. Носилац активности је

наставник задужен за шах у сарадњи са шаховским савезом са територије на којој се налази школа.

Општинско такмичење организује школа са територије општине у сарадњи са надлежним шаховским савезом (Градски или Окружни).

Окружно/градско такмичење организују школе домаћини и Окружни шаховски савези у сарадњи са Министарством.

Републичко такмичење организују: школа домаћин, Шаховски савез Србије и Министарство.

Темпо игре (време трајања партије) на појединачном такмичењу је:

- Први и други разред; 15 минута по играчу, 5 кола
- Трећи и четврти разред: 15 минута по играчу, 5 кола
- Пети и шести разред: 30 минута по играчу, 5 кола
- Седми и осми разред: 30 минута по играчу, 5 кола

Темпо игре (време трајања партије) на екипном такмичењу је 30 минута по играчу; 5 кола

ПРОГРАМ ПОЈЕДИНАЧНОГ ТАКМИЧЕЊА:

Правилник такмичења у шаху ће организатор објавити на дан такмичења и он ће обухватити све појединости, а мора се испоштовати следеће:

ПОЈЕДИНАЧНО ТАКМИЧЕЊЕ се одиграва првог дана.

Групе за турнир:

Први и други разред, Трећи и четврти разред, Пети и шести разред, Седми и осми разред.

У групама се заједно такмиче ученици и ученице.

Садржај такмичења:

4 одвојена турнира по групама, пре подне 3 кола, поподне 2 кола, са паузом за ручак; по окончању такмичења је додела награда и проглашење резултата. Подношење жалби је могуће, након сваког одиграног кола, а решавање по жалби, пре почетка наредног кола.

ЕКИПНО ТАКМИЧЕЊЕ се одиграва другог дана.

Екипно такмичење се одиграва у две групе; ученици и ученице.

Код ученика се игра на 4 табле, а код ученица на 3 табле.

У екипи су само ученици исте школе, што доказују потврдама школе.

У случају да школа нема екипу ученица, може се допустити ученици да игра у екипи ученика.

ОРГАНИЗАЦИЈА ТАКМИЧЕЊА:

четири турнира (два турнира за екипно такмичење) се играју у засебним учионицама; пријем и евидентирање пристиглих чланова у холу школе, упознавање са правилником такмичења и главним карактеристикама правила за рапид

НАЧИН ПРИПРЕМЕ ТАКМИЧЕЊА:

Надлежни шаховски савези прикупљају податке са претходних нивоа такмичења, обавештавају школе ученика које су се пласирале е маилом, преко интернет странице о наредном нивоу такмичења, о одржавању припремних састанака са наставницима. Контактима се школа домаћин и дају упутства о потребним активностима за припрему такмичења. Обавештавају се медији, ради даље популаризације шаха

МЕТОДОЛОШКА УПУТСТВА ЗА ТАКМИЧЕЊЕ:

Наставници и учесници турнира се подсећају на карактеристике швајцарског система такмичења, критеријума око деобе места, правила шаха за рапид, права на жалбу...

ПРОГРАМСКИ ЗАДАЦИ ТАКМИЧЕЊА:

Подизање квалитета шаховске игре код основаца

ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЗА ТАКМИЧЕЊА:

Материјална средства за рад судије и штампање диплома, набавку пехара су око **5500** динара по такмичењу уз могућност набавке медаља и пехара.

ИСПУЊЕЊЕ УСЛОВА ИЗ СТРУЧНОГ УПУТСТВА:

РАЗРЕДИ:

Од првог до осмог разреда.

ЈЕЗИК:

Српски, а и на језицима мањина, у срединама где је то потребно.

ПРИПРЕМЕ НАСТАВНИКА:

Лични контакт са наставницима који су у систему Шаховског савеза, мејлови школама са расписима за отпочињање такмичења, организација састанака са наставницима и пружање стручних упутстава за организацију турнира. Упознавање наставника са основним правилима, која ће пренети ученицима- учесницима турнира. Носиоци организовања састанака су Окружни шаховски савези на својој територији.

ПРОПОЗИЦИЈЕ, појединачно:

Четири групе за турнир (први и други разред, трећи и четврти, пети и шести, седми и осми разред), швајцарски систем, 5 кола, темпо 15 минута по играчу за млађе разреде, 30 минута по играчу за старије разреде; Девојчице и дечаци играју у истим групама. Шаховски сатови су обавезни. Игра се по правилима ФИДЕ; додатак за убрзани шах. Критеријуми у случају деобе места су Међубухолц-1, међусобни сусрет, већи број победа, Сонеборн. У случају мањег броја пријављених играча, судија турнира ће одредити систем такмичења.

ПРОПОЗИЦИЈЕ, екипно:

Две групе за турнир, ученици и ученице, швајцарски систем, 5 кола, темпо 30 минута по играчу. Ученици се такмиче на 4 табле, ученице на 3 табле. Свака екипа може да има 2 резервна такмичара. За победу екипе се добија 3 меч бода, а за нерешено 1 меч бод. Критеријуми у случају деобе места су: поени, међусобни сусрет, а правилником ће судија турнира одредити још 2 критеријума.

За све нивое такмичења Шаховски савез са одређене територије, где се такмичење одржава, ће о трошку надлежног савеза обезбедити квалификоване судије и организаторе који ће бити техничка подршка наставницима задуженим за организацију.

Није могуће учествовати на наредном нивоу такмичења, ако ученик, ученица или екипа није учествовала на претходном; такмичење је квалификационог типа.

ШКОЛСКИ НИВО:

Школа организује турнир са заинтересованим ученицима и ученицама; за општински ниво се пласирају 3 првопласирана ученика и 3 првопласиране ученице из сваке групе.

У случају да је на територији општине само 1 школа, такмичење се одржава по пропозицијама за општински ниво.

Ангажовани наставник ће одредити састав школске екипе за општински ниво.

ОПШТИНСКИ НИВО:

Општински шаховски савез организује такмичење за ученике и ученице који су се квалификовали са школских такмичења. За окружни ниво се пласирају 3 првопласирана ученика и 3 првопласиране ученице из сваке групе.

Ангажовани наставник ће одредити састав школске екипе за такмичење, који се може мењати у случају проласка на наредни ниво.

На општинском такмичењу учествују све школе са својим екипама.

За окружни ниво се пласирају по 3 првопласиране екипе у обе групе.

ОКРУЖНИ НИВО:

Окружни шаховски савез организује такмичење за ученике и ученице који су се квалификовали са општинских такмичења.

За републички ниво ће се пласирати само најбољи ученик и најбоља ученица у свакој групи.

Ангажовани наставник ће одредити састав школске екипе за такмичење, који се може мењати у случају проласка на наредни ниво.

На републички ниво такмичења ће се пласирати само најбоље екипе из обе групе.

РЕПУБЛИЧКИ НИВО:

Шаховски савез Србије организује такмичење за ученике и ученице који су се квалификовали са окружних такмичења.

Ангажовани наставник ће одредити састав школске екипе за такмичење.

НАГРАДЕ:

Организатор је дужан да обезбеди дипломе за освајаче награда. Образац дипломе прописује Шаховски савез Србије, до 1. децембра за текућу школску годину.

Појединачно такмичење:

У свакој групи и на сваком нивоу такмичења, биће додељена ПРВА, ДРУГА И ТРЕЋА награда за ученике и ученице.

У случају да постоје финансијске могућности, организатор ће за награђене обезбедити и медаље.

Екипно такмичење:

Организатор је дужан да на екипном такмичењу, поред обавезних диплома за прве три екипе и школу обезбеди пехаре за првопласиране екипе у обе групе.

У случају да постоје финансијске могућности, организатор ће за 3 најбоље екипе обезбедити медаље и пехар за школу.

МЕСТО:

Школско такмичења у матичним школама

Општинска такмичења у школи домаћину са територије Општине

Окружна такмичења у школи домаћину са територије Округа

Републичко такмичење, у школи домаћину која се бира ротирајуће, у односу на школску годину (Град Београд, централна Србија, Војводина), а све у циљу популаризације шаха.

Школу домаћина ће одређивати Шаховски савези и Школске управе са територија, а за републички ниво, Шаховски савез Србије и Министарство

ВРЕМЕ:

Школска такмичења, **31.01.2015. појединачно и 01.02.2015. екипно**

Општинска такмичења, **21.02.2015. појединачно и 22.02.2015. екипно**

Окружна такмичења, **21.03.2015. појединачно и 22.03.2015. екипно**

Републичко такмичење; **18.04.2015. појединачно и 19.04.2014. екипно**

НАЧИН ОРГАНИЗОВАЊА:

Учесници такмичења обезбеђују опрему (шаховске гарнитуре и сатове).

Шаховски савези - организатори обезбеђују судију турнира (са потребном опремом за суђење) и награде (дипломе, а у складу са могућностима, медаље и пехаре).

На турнирима се користи програм за паровање **SwissManager**.
Простор обезбеђује школа домаћин.

ПРЕДРАЧУН ТРОШКОВА И ИЗНОС СРЕДСТАВА:

Дипломе: $60 \cdot 50 = 3000$ динара за појединачна и екипна такмичења

Пехари: $2 \cdot 1000 = 2000$ динара за екипно такмичење

Фотокопир папир, селотејпи, фломастери, оловке, захвалнице у износу до 500 динара

УКУПНО:

3000 динара за дипломе

2000 динара за пехаре, за екипно такмичење

500 динара за материјалне трошкове

Трошкови од укупно 5500 динара су оријентациони трошкови, на терет Шаховских савеза.

ОДГОВОРНОСТ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ:

За организацију такмичења одговорни су надлежни Шаховски савези по нивоима и директори школа домаћина.

Окружни шаховски савези ће оформити организационе одборе за припрему такмичења, најкасније до 1. децембра текуће школске године, у коме се налазе и представници Министарства (Школских управа).

Шаховски савез Србије ће организовати семинар за судије, на коме ће учествовати заинтересовани наставници. У току првог полугодишта биће организовани припремни шаховски турнири за основце у организацији Окружних шаховских савеза.

Жалба на партију се подноси одмах након завршетка партије. На сваком такмичењу ће се оформити Турнирски одбор за решавање по жалби, састављен од 3 члана, наставника, које одређују Шаховски савези.

Комисију за такмичење сачињава Турнирски одбор уз још једног члана Министарства - (Школске управе)

Резултати такмичења су јавни и објављују се на огласној табли школе организатора, као и на сајту Шаховског савеза Србије и Министарства.

ИЗВЕШТАЈ СА ТАКМИЧЕЊА:

Извештај садржи: назив такмичења и организатора, место и време одржавања, број учесника, број награђених ученика (табеларни приказ – име и презиме ученика, разред, назив школе и место у коме се налази), анализу такмичења (предности, слабости и могући начини превазилажења слабости).

Извештај са турнира се доставља школској управи у року од 5 дана по завршетку такмичења.

Извештај сачињава главни судија и одговоран је за садржај извештаја и благовремено достављање.

Извештај са републичког такмичења и смотре посебно подноси и представник Министарства.

Резултати такмичења објављују се и на интернет страници Министарства.

Шаховски савез Србије

**М. Сц. Мирослав Копања
председник**